

Települési Értéktár

Kamond, Nagyváralja (Várhely-domb)

A Várhely-domb (Nagyváralja) szabálytalan sziget a Marcal mocsarában, melynek északi végén kisméretű, négyszögletes erőd árka látható a füves felszínen. A sziget területe is lakott volt. A régi feljegyzések római téglákat, pénzeket említenek Váraljáról (Kalicz, 1967)/MRT/. Dénes József szerint lehetséges, hogy az erődítésnyomok Napóleon-kori sáncolás maradványai. Az erődítés keletkezésére utaló adat nincs.

Felmérését a régészeti topográfia számára annak idején Virágh Dénes készítette el. A rajz ábrázolás technikája némileg megtévesztő, ugyanis az árok két oldalán valójában nincsenek sánkra utaló domborulatok, amint azt egy terepbejárás on még 1978-ban Nováki Gyula megállapította. A terepbejárás során semmiféle kormeghatározásra alkalmas leletet sem találtak. Még zavarba ejtőbb, hogy mintha két egymástól független célú árkolás metszené egymást.

Úgy tűnik, az északi oldalon a tompaszögben megtörő egyenes vonalú árok, későbbi a négyszögletesnél. Funkciója a kataszteri térképpel összevetve

értelmezhető, melyen látszódik, hogy egyben Kiskamond és Boba határvonala. Tehát joggal feltételezhető, hogy egy határárokra van szó. A négyszögletes árokról pedig valamennyi archív légifotón és Google műholdképen úgy tűnik, hogy északkeleten befejezetlen, nyitott.

További kérdéseket vet fel a létesítmény kora és funkciója. Formai alapon az 1809-es francia háború idején emelt redout-okra emlékeztet. Valóban sor került a szomszédos Karakónál egy kisebb csatára 1809 júniusában, melynek kapcsán például a 8-as főút melletti Dabrókai csárda körül sáncokat emeltek a császári-királyi és magyar nemesi felkelő csapatok.

Az akkor készült sáncok, ágyúállások elhelyezkedését ceruzával rárajzolták az első katonai felmérés térképére. Negatív bizonyíték azonban, hogy a kamondi erődítmény ezen nem szerepel! A helyi adatközlők 1864-ben Pesty Frigyes kérdéseire azt mondták, hogy a Várhely "ember emlékezetét túlhaladó korban" készülhetett. Ezen aligha az 1809 óta eltelt 55 évet értették.

